

۲۲- عوامل مختلفی می توانند نمادها، ارزش ها و هنجارهای یک جامعه را تغییر دهند و در فرهنگ آن جامعه تغییر و دگرگونی پدید آورند. در باره این عوامل و چگونگی تأثیر آنها بر فرهنگ گفت و گو کنید و مثال هایی بیاورید.

عوامل	مصادیق	تغییر در نمادها، ارزش ها و هنجارها
پیشرفت های صنعتی و فناوری	زندگی آپارتمان نشینی پیشرفت وسایل حمل و نقل و افزایش مسافرت	خانه های چند طبقه، فضای کمتر برای بازی بچه ها و .....
رسانه های جمعی	تلویزیون - رادیو - روزنامه - اینترنت - ماهواره	کم شدن دید و بازدی و صله ی ارحام - کسرتش فردگرایی - کم شدن ارتباطات فAMILI
نفوذ فرهنگی بیگانگان و کشورهای سلطه گر	ماهواره - اینترنت	مدگرایی - تغییر نوع پوشش - نوع معماری

- *- فرهنگ جامعه شیوه ی..... است . (زندگی آن جامعه)
- *- فرهنگ پدیده ای ..... است ، یعنی از طریق زن به ارث نمی رسد . (آموزشی)
- *- فرهنگ از راه ..... از نسلی به نسل دیگر منتقل می شود . (آموزش و تربیت)
- *- فرهنگ در جریان (فرایند) ..... آموخته می شود . (اجتماعی شدن)
- *- فرایند اجتماعی شدن ، نخست در ..... رخ می دهد . (خانواده)
- *- اولین و مهم ترین کانون اجتماعی شدن فرد ..... است . (خانواده)
- *- نماد در جریان ..... به وجود می آید . (روابط اجتماعی)
- *- هنجارها به ..... سامان می بخشد . (روابط اجتماعی)

درس ۱۸ (هویت)

مجموعه سوال و جواب کتاب مطالعات اجتماعی نهم - متوسطه اول - تهیه کننده: علیرضا اسماعیلی

- ۱- هویت چیست؟ چه تفاوتی بین انسان و سایر موجودات زنده است؟ هویت عبارت است از احساس و آگاهی و شناخت از خود. آگاهی انسان از وجود و شخصیت و ویژگی های خود از جمله تفاوت های او با سایر موجودات زنده است و خداوند این امتیاز را به انسان عطا کرده است.
- ۲- هویت فردی چند بخش دارد؟ دو بخش ویژگی های جسمانی و روانی.
- ۳- برای هویت جسمانی و روانی مثال بزنید؟ (چه ویژگی هایی هویت جسمانی و هویت روانی را تشکیل می دهد؟) ویژگی هایی مانند جنسیت، قد وزن، سن، گروه خونی و ..... هویت جسمانی را تشکیل می دهد. این ویژگی ها مربوط به بدن و خلقت طبیعی ما هستند. ویژگی های اخلاقی و روانی همان ویژگی های غیر جسمانی هستند، مانند صبور بودن، زودرنج بودن، داشتن پشتکار و اراده، امیدوار بودن، لچوج بودن و به هنر علاقه داشتن و .....
- ۴- ویژگی های جسمانی چه تأثیراتی بر انسان دارد؟ (مثال) ویژگی های جسمانی افراد بر خصوصیت روانی انسان ها اثر می گذارد. برای مثال بیماری ها یا اختلالات جسمی تأثیرات نامطلوبی بر سلامتی روانی انسان دارند.
- ۵- ویژگی های اخلاقی چه تأثیراتی بر انسان می گذارد با ذکر مثال؟ ویژگی های اخلاقی و روانی می توانند بر جسم ما تأثیر بگذارند. برای مثال افراد خوش بین و امیدوار و پر تلاش نسبت به ادم های پدپین و منفی پاف یا تنبل سلامت جسمانی بیشتری دارند.
- ۶- هویت اجتماعی چیست؟ افراد با عضویت در گروه های مختلف اجتماعی هویت به دست می آورند. به عبارت دیگر، هویت اجتماعی ما از طریق ارتباط با جامعه شکل می گیرد. ما عضو گروه های متفاوتی مانند خانواده، دوستان، هم کلاسی ها، همسایه ها و همکاران هستیم و در هر گروه نقش هایی را بر عهده می گیریم.
- ۷- رابطه ی جامعه و هویت افراد را بیان کنید؟ جامعه زمینه ی پیدایش برخی ویژگی های روانی و اخلاقی را در فرد به وجود می آورد و از پرورش برخی هویت ها نیز جلوگیری می کند.

- ۸- ابعاد مختلف هویت را بنویسید؟ ویژگی‌های اجتماعی - ویژگی‌های روانی و اخلاقی - ویژگی‌های جسمانی
- ۹- با ذکر مثال تأثیر هویت اجتماعی بر هویت فردی را بیان کنید؟ هویت اجتماعی بر هویت فردی (جسمانی و روانی) تأثیر می‌گذارد. برای مثال وقتی فردی در گروه دوستان و همسالان قرار می‌گیرد از سلیقه‌ها و علایق آنها تأثیر می‌پذیرد و به تدریج، همان علایق بخشی از هویت فردی او می‌شوند.
- ۱۰- تأثیر هویت افراد بر هویت جامعه چگونه است؟ هویت افراد بر هویت جامعه تأثیر می‌گذارد - برای مثال وجود افراد سالم و پر تلاش و منظم به پیشرفت جامعه کمک می‌کند و وجود افراد پاپیوند به اخلاق موجب می‌شود که جامعه به سمت فضایل اخلاقی پیش برود.
- ۱۱- آیا ویژگی‌های هویتی ما تغییر می‌کند؟ با ذکر مثال توضیح دهید؟ برخی از ویژگی‌های هویتی تغییر نمی‌کنند و همیشه ثابت اند. برای مثال ما نمی‌توانیم سن و تاریخ تولد یا مکان تولد خود را تغییر دهیم. اما برخی از ویژگی‌های هویتی همواره در حال تغییرند. برای مثال، یک فرد فقیر ممکن است به فردی پردرآمد، و یک فرد بی‌سواد به آدمی با سواد و تحصیل کرده مبدل شود یا فردی که چندان به اخلاق دینی پایبند نیست با تلاش و کوشش به فردی با تقوا تبدیل گردد.
- ۱۲- ویژگی‌های انتسابی را با مثال توضیح دهید؟ به ویژگی‌های هویتی که ما در پیدایش و شکل‌گیری آنها نقشی نداریم ویژگی‌های انتسابی می‌گویند. برای مثال، جنسیت، مکان تولد پدر و مادر و شکل و قیافه‌ی خود و ...
- ۱۳- ویژگی‌های اکتسابی را با مثال توضیح دهید؟ ویژگی‌های هویتی که ما در به دست آوردن آنها نقش داریم ویژگی‌های اکتسابی می‌گویند. برای مثال برخی صفات اخلاقی یا ویژگی‌های اجتماعی را خود انتخاب می‌کنیم و به آنها شکل می‌دهیم.
- ۱۴- چرا شناخت هویت خود و ویژگی‌های آن اهمیت دارد؟ انسان می‌تواند استعدادهای خود را کشف کند - از کیفیت زندگی بهتری بهره‌مند می‌شود - با توجه به شناخت ویژگی‌های خود در زمان مناسب تصمیم‌گیری دقیق‌تری داریم.
- ۱۵- به نظر شما آیا صحیح است که خود یا دیگران را به دلیل ویژگی‌های انتسابی سرزنش کنیم؟ چرا؟ خیر - زیرا ما در پیدایش، انتخاب و شکل‌گیری ویژگی‌های انتسابی خود مانند جنسیت، شکل و قیافه خود و مواردی از این قبیل نقشی نداریم.
- ۱۶- آیا ما در تغییر هویت خود نقش داریم؟ چگونه؟ بله - از نوع اکتسابی، زیرا ما در پیدایش، انتخاب و شکل‌گیری بسیاری از ویژگی‌های هویتی خود مانند نظم، نحوه ارتباط خود نقش داشته‌ایم و به آنها شکل می‌دهیم.
- ۱۷- عناصر هویت یک ملت را نام ببرید؟ فرهنگ، تاریخ (زمان)، سرزمین (مکان).
- ۱۸- مهم‌ترین ویژگی‌های مشترک جامعه‌ی ایرانی را که با آنها شناخته می‌شویم نام ببرید؟ ما در سرزمین ایران زندگی می‌کنیم - ما مسلمانیم - ما تاریخ طولانی و میراث فرهنگی غنی داریم - زبان مشترک ما فارسی است - انقلاب اسلامی نمایانگر آرمان‌های والای جامعه‌ی ماست.
- ۱۹- چرا سرزمین از مهم‌ترین عناصر شکل‌دهنده‌ی هویت ملی است؟ زیرا سرزمین باعث ادامه‌ی حیات یک ملت می‌شود. به همین دلیل برای مردمی که در یک سرزمین زندگی می‌کنند سرزمین یا وطن ارزشی متفاوت با سایر مکان‌ها دارد و احساس خاصی در آنها به وجود می‌آورد، به گونه‌ای که وظیفه‌ی خود می‌دانند که از آن تا پای جان دفاع کنند.
- ۲۰- چرا دین از ارکان مهم هویت ما ایرانیان است؟ فرهنگ ما بر اساس دین اسلام است و عقاید و ارزش‌ها و حتی نظام سیاسی و قوانین امروز از دین اسلام نشئت می‌گیرد. زندگی ما ایرانیان با دین اسلام عجین شده است. دین اسلام همچنین موجب پیوند ما با جهان اسلام یعنی مسلمانی است که در سایر نقاط جهان زندگی می‌کنند.
- ۲۱- تاریخ ایران چه تأثیری بر فرهنگ ایرانیان گذاشت؟ ایران جایگاه تمدن‌های کهن باستانی بوده است که بیش از پنج هزار سال قدمت دارد. پس از ورود اسلام به ایران عقاید و ارزش‌های اسلامی، دگرگونی بزرگی در فرهنگ ایرانیان پدید آورد. پذیرش اسلام، ایران را به جهان اسلام پیوند زد و ایرانیان با بهره‌گیری از تعالیم اسلام در شکوفایی و گسترش تمدن اسلامی نقش مهمی را ایفا کردند.
- ۲۲- چرا زبان نقش مهمی در تکوین هویت ملی دارد؟ زیرا زبان مشترک است که میراث فرهنگی با آن آموخته می‌شود و انتقال می‌یابد
- ۲۳- زبان فارسی به عنوان یکی از ویژگی‌های مشترک جامعه‌ی ایرانی، چه نقشی در هویت ملی دارد؟ زبان فارسی ریشه در تمدن ایران باستان دارد اما در دوران پس از اسلام نیز تداوم یافت و به عنوان زبان آموزشی و اداری به کار رفت. دانشمندان و بزرگان دوره‌ی

اسلامی صدها اثر علمی و ادبی و هنری به این زبان پدید آورده اند. تا چایی که می توان زبان فارسی را زبان دوم جهان اسلام دانست. زبان فارسی همچونین همواره عامل وحدت اقوام ایرانی بوده است.

۲۴- انقلاب اسلامی چه تأثیری بر هویت ملی ایرانیان داشته است؟ در این انقلاب، مردم ایران به جای دنباله روی از فرهنگ پیگانگان به فرهنگ و هویت اسلامی خود بازگشتند و با بهره گیری از ارزش های دینی خود، خواستار استقلال، آزادی و جامعه ی اسلامی شدند. امروزه آرمان های انقلاب اسلامی الهام بخش مسلمانان جهان قرار گرفته است.

*- موضوع هویت در واقع همان پاسخ به پرسش ..... است . (کیستی)

*- ما داری هویت ..... و هویت ..... هستیم . (فردی - اجتماعی)

*- افراد با عضویت در گروه های مختلف اجتماعی ..... به دست می آورند . (هویت اجتماعی)

*- هویت اجتماعی ما از طریق ..... شکل می گیرد . (ارتباط با جامعه)

*- یکی از مراتب هویت اجتماعی هویت ..... است که به ..... مربوط می شود . (ملی - یک ملت)

*- از جمله کشورهای آفریقایی ..... است که در آن شکار گسترده ی فیل ها صورت می گیرد . (کنیا)

درس ۱۹ (کارکردهای خانواده)

مجموعه سوال و جواب کتاب مطالعات اجتماعی نهم - متوسطه اول - تهیه کننده: علیرضا اسماعیلی

۱- ازدواج (نکاح) چیست؟ و بنویسید برای رفته کدام نیاز انسان است؟ ازدواج پیمانی است که به موجب آن یکی زن و مرد در زندگی با هم شریک و متحد می شوند و خانواده ای را تشکیل می دهند. تمایل به تشکیل خانواده و داشتن فرزند در نهاد انسان گذاشته شده و تشکیل زندگی خانوادگی، امری طبیعی و فطری و بر اساس نظام خلقت است.

۲- حدیثی از پیامبر را درباره اهمیت تشکیل خانواده بنویسید؟ هیچ بنیادی در نزد خدا، پسندیده تر از بنیاد ازدواج و خانواده نیست.

۳- کارکردهای خانواده را نام ببرید؟ فرزندآوری و تجدید نسل - حمایت و محبت و مراقبت - جامعه پذیری و تربیت اعضای خانواده - حمایت اقتصادی یا رفع نیازهای مادی .

۴- اهمیت فرزند آوری در خانواده چیست؟ یکی از مهم ترین کارکردهای خانواده در طول تاریخ، فرزند آوری بوده است. فرزند آوری علاوه بر تقویت بنیان خانواده موجب می شود که نسل انسان باقی بماند و تداوم پیدا کند. با تولد فرزندان، خانواده توسعه و استحکام می یابد. به دنیا آمدن فرزندان، موجب نشاط و سرزندگی اعضای خانواده و دلگرمی پدر و مادر می شود. تولد فرزند، پرکت ها و فواید زیادی برای اعضای خانواده و خویشاوندان به ارمغان می آورد.

۵- چرا اولین شرط بقای هر جامعه ای، جمعیت آن است؟ زیرا بدون وجود جمعیت کافی در یک جامعه، فعالیت های آن دچار اختلال می شود. در صورتی که جمعیت یک جامعه منقرض گردد، آن جامعه نابود می شود و از بین می رود.

۶- یکی از کارکردهای خانواده مهر و محبت است؟ مختصر توضیح دهید! مهر و محبت والدین به یکدیگر و والدین به کودکان چه اثراتی دارد؟ مهر و محبت والدین به یکدیگر و والدین به کودکان موجب آرامش در کانون خانواده می شود. کودکان از نخستین سالهای زندگی خود در آغوش گرم پدر و مادر با مهربانی و محبت آشنا می شوند و با پرورش یافتن در دامن آنها، مهربانی و از خود گذشتگی و نیکوکاری را می آموزند.

۷- در چه دوره هایی انسان ها به مراقبت نیاز دارند؟ نوزادی - سالمندی - در شرایط مختلف مانند بیماری یا حوادث .

۸- مراقبت از اعضای خانواده یکی از کارکردهای خانواده است در این باره توضیح دهید؟ کودک برای ادامه ی زندگی خود به مراقبت نیاز دارد. از سوی دیگر، انسان ها در دوره ی سالمندی نیز دچار ضعف و ناتوانی می شوند و بدون مراقبت، قادر نیستند خود را به خوبی اداره کنند. علاوه بر دوره کودکی و سالمندی، در میانه ی این دو دوره نیز اعضای خانواده در شرایط مختلف مانند بیماری یا حوادث به مراقبت از یکدیگر نیاز پیدا می کنند.